DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS, manè diſcutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimâ-octavâ menſis Februarii, anno Domini M. DCC. LXVIII.

*M. NICOLAO JEANROY, Regii Medicorum Collegii Nanceïanorum, Socio honorario & Chirurgiæ Gallico idiomate Profeſſore, Doctore Medico Præſide.

An quamdiù ſerpit Gangræna, etiàm à cauſis externis, amputatio non tentanda?

I.

ITÆ ſumma brevis quot patet inſultibus! Quot mala undique præludunt funeri! Inter ea, non ſævius ullum quàm Gangræna, quæ poſt exquiſitos cruciatus, partem ex rubro in pallidum, & è pallido in lividum colorem converſam, flacceſſentem, ſenſu prorsùs deſtitutam, jamque fœtentem abſcindere cogit. Triſtè quidem remedium: Sed quid non patitur amor vitæ? Unica ſpes miſeris, ſontem pro ſalute totius corporis partem devovere. Saltèm, ſi proſperè ſuccederet ſemper tàm miſerandum auxilium. Sæpiùs enim præmaturè inſtituta Amputatio, Chirurgis malè ceſſit plurimis. Hìnc artem, potiùs quam ſuam imprudentiam incuſantes, tot infauſtarum operationum cauſis non ritè perpenſis, ſcalpellum ſerramque projicere voluerunt *: Dùm interdùm quidam ſub felicioribus auſpiciis eaſdem operationes quandòque mirabili ſucceſſu exercentes, renuentes animos de novo excitârunt. Nec mirum: Illi laudabili quidem, ſed parùm conſulto, ſanandi deſiderio deluſi, cohibere ſerpentem Gangrænam incaſsùm ſperabant. Non profectò feliciores qui partem corpori neceſſariam, à morboque ſæpius non laceſſendam, ſolo viciniæ titulo pluſquàm prudenti ſeveritate ſecuerunt. Soli felices, etſi non præviſâ tàm proſperâ fortunâ, qui, limitibus malo à naturâ jam circonſcriptis, operationem inſtituêre. Adeò verum eſt in omnibus proſperè ſuccedere Medicinam, quoties monſtrantis viam Naturæ veſtigiis inſiſtit, aut fida comes illius motus obſervat & oblatas indicationes adimplet. Gangræna, quam mortem partis non malè dixeris, ſub duplici reſpectu conſidérari debet: Vel ut incipiens, & eam cum Galeno definire juvat, (præſertìm quæ à cauſis externis oritur,) mortificationem non quidem factam, ſed quæ fit, ob magnitudinem inflammationis; vel cum eòjàm proceſſit ut pars corruptione extincta & emortua ſit, vitâ ſuperſtite in reliquis, tunc ſphacelus audit. Sua in unoquoque gradu medela; Extremum remedium Amputatio. Sed ad ſecandum raro & inviti, deveniamus: nec unquàm, ſi alia ſuperſit adhuc Medicina.

*Sharp. Recherches critiques ſur la Chirurgie, chap. 17.

II.

HORRENDA & carnificina foret illa Medicina, quæ ex cauſis & effectibus morbi exitum non dijudicans, auxilium, pròut promptius licèt anceps, in ferro & ſanguinis profluvio haberet; dum è contrà ex eodem retardato detur ſpes certior ſalutis. Medici non ſolùm eſt conſiderare, quid ferat Natura, ut onus ſublevare tentet; ſed etiàm quid ferre recuſet, ne eam in operationibus ſuis perturbet, aut intempeſtivè deſerat. Quamvis ſola quandoque ſuî ipſa medicatrix, ſæpiùs tamen vi morbi opprimeretur, niſi auxiliatricem

*Th. Auct. an. 1762.

manum afferret. Medicus Hoc probant plures obſervationes, in quibus linea ſuppuratoria ſponte in ambitu partis ſphacelo corruptæ enata, mortuum à vivo ſeparavit; tardè quidem: Citiùs enim & certiùs arte promoveri potuiſſet. Sæpius autem male ſuceſſiſſe amputationem probant recentiorum & veterum Hiſtoriæ, contraria eorumdem circà locum ſectionis opinio, necnon quotidiana experientia. Hippocrates, Galenus & omnes veteres ad Hildani uſque tempora, in parte mortuâ urendum vel ſecandum eſſe contendebant. Celſus, & poſt eum omnes Recentiores proximè ad partem mortuam inſtituendam eſſe amputationem proclamant: Et inter eos Scultetus primus gloriatur, ſe manum ſphacelo tentatam, in radii & cubiti capitibus ſanis, cum proſpero eventu, amputare auſum fuiſſe. Scientiarum & artium incrementis ſemper obſtiterunt præjudicata opiniones. In omnibus morbis fauſtorum & infauſtorum diverſa ratio expetenda eſt à cauſis & earum effectibus: Ex iis ſolis recta poteſt inſtitui medendi methodus. Gangræna eſt humida vel ſicca; utriuſque ſpeciei cauſæ innumeræ dividuntur in internas & externas. Hæ, circà quas potiſſimùm verſatur noſtra propoſitio, corporum externorum injuriam agnoſcunt. Inter eas præcipuæ ſunt, percuſſiones, colliſiones, vulnera graviora nervorum, tendinum, vaſorum, membranarum, læſiones, oſſium fracturæ, fiſſuræ, luxationes, compreſſiones, frigus ingens, *&c.* Internæ verò pravæ humorum diatheſi, eorumdem acrimoniæ, circuitui ſanguinis abolito, uti in provectâ Senectute, *&c.* adſcribuntur. Leviſſima circà has cauſas conſideratio ſuperabundè probabit, non ſcalpello, ferrâ, vel igne, inflammationem longè ulteriùs ſæpè progreſſam ſedari poſſe, vel & ipſa Gangrænæ ſeminia penitùs deſtrui: nec operatione etiàm ritè adminiſtratâ tolli poſſe, cauſam internam morbi, dilucidè & citrà omnem objectionem probaverunt celeberrimi hujuſce Scholæ Magiſtri. * Quid tandem? Unum ſibi proponit Medicina, partem ſcilicet mortuam à vivâ reſecare, ut reliquis liceat ſecurum vivere membris. Quem finem ſi non attingat, operatio erit infauſta, ad minimum inutilis, ſed ſæpè exitiali & ſemper atrociſſimo dolore lugenda. Extra temeritatis aleam ponet operantem linea ſuppuratoria in ambitu partis ſphacelo correptæ exorta; haud ſecùs ac cœleſtis arcus procellâ jactatæ navi aſſulgens, periculi finem portendit, & ſinit vela dari melioribus auſpiciis.

* MM. Joannes Belle, Bernardus de Juſſieu, &c.

I I I.

SANGUIS intrà ſua vaſa contentus, coactus, diutiùs aſſervatus, fermentatione quâdam ad diſſolutionem corruptivam vergit. Eumdem extrà vaſa effuſum, ſtagnantem, rupto circulationis filo, nullo alioquin anteà exiſtente humorum vitio, unâ cum vaſis omnis generis in putridum liquamen abire nôrunt omnes. Cunctæ igitur partes in quibus coactus, ſtagnans marceſcet, eodem malo infici poterunt, & eò certiùs quò partes illæ majori ſenſibilitate donatæ & ad inflammationem magis pronæ, difficiliùs vel reſolutione, vel ſuppuratione liberantur; ipſa tandem Gangrænæ ſeminia ſæpè ulteriùs progreſſa, eò judicatu difficiliora quò partes illæ altiores infigunt radices, & ſolertem effugiunt medentis operam. His omnibus attento animo perpenſis, unius aut alterius cauſæ dilucidatione evidenter patebit propoſitionis noſtræ veritas, remque demonſtrabit brevis graviorum colliſionum hiſtoria. (Leves enim rariſſimè tanto remedio indigent.) His ſæpiùs læduntur omnes partes membrum conſtituentes, ne oſſibus quidèm exceptis. His contuſis, ſed non fractis, vaſa quæ inter lamellas oſſis fabricam conſtituentes decurrunt, vel comprimuntur, vel penitus deſtruuntur: tunc hæ lamellæ influxu vitali deorbatæ neceſſariò ſeparari debebunt. Diſruptis tenerrimis vaſis ſuccum medullarem vehentibus, oleum iſtud rancidum fit, & acrimoniam acquirendo os totum carioſum reddit. Felix ſanè, qui reliquis partibus aut ſanis, aut ad ſanitatem reſtitutis, tam gravibus affectibus ſæpiùſque immedicabilibus certam amputatione medelam afferet. Sed & non minùs portentoſa poſt ſe trahere alias partes colliſas phœnomena, edocebit eorum natura, poſitio, & obſervatio. Perioſteum, membranas, nervorum, tendinum, vaſorumque vaginas exquiſitiſſimo ſenſu donari probat eorum textura. Fibris enim innumeris vario ordine poſitis, & arctiſſimè unitis conflantur, quarum nulla fieri poteſt divulſio aut dilaceratio ſine atrociſſimo dolore: Vaſis prætereà omnis generis irrorantur, in quibus eò difficilior eſt reſolutio, vel ſuppuratio, quò tenuiora ſunt & magìs conſtricta. His dua-

bus de cauſis adaugetur obſtructio, propagatur inflammatio. Partes illæ præterea, vel oſſa immediatè involvunt, vel juxtà ea repunt; vel tandèm pleroſque ſi non omnes partis muſculos, & unamquamque fibram involvendo, à trunci infimâ parte ad pedem uſquè perrepere & cum aliis communicare, demonſtrat Anatome, uti v. g. in faſciâ latâ. Non mirum igitur ſi hiſce contuſis, aut vulneratis, partes à loco læſo maximè diſſitas ſuffocatas fuiſſe obſervatum fuerit. Nec his effectibus repugnat aliarum cauſarum, phenomenorumvè explicatio. Ex his celebrandæ iterùm amputationis diram neceſſitatem argue. Quis igitur his ritè penſitatis, puſtulam ichore flavo, vel ſubrubello plenam, ſolum panniculum adipoſum occupantem, ſectionis locum aſſignare auſit? Nec vanæ conſiderationis ſunt, Gangrænæ ſeminia quæ non penitùs ablata fuerunt, aut magnæ ſuppurationes, triſtes relliquiæ inflammationis non ſedatæ, quæ partis cæſæ carnes depaſcendo, oſſis extremitatem denudant. Factâ in ambitu partis ſphacelo correptæ ſuppuratione, tot adverſorum caſuum metus evaneſcit. Prudenter igitur naturæ edocenti obtemperemus, divitiiſque artis cautè opitulemur, ne curatio vulneris gravior ipſo vulnere fiat.

I V.

CELERITAS quà ſerpens Gangræna vicinas partes labe ſuâ inficit, naturalis horror à deſtructâ parte proveniens, non mirum ſi olim ægrum & medentem pari formidine perculſos conſilii inopes fecerint. Hinc temerè & inconſultè inſtituta operatio: Hinc tamdiù neglectæ notiones quæ ex repetitis obſervationibus & naturæ conſideratione ultrò decurrebant. Multa tamen apud Autores proſtant exempla partium vitæ redditarum quas Gangræna jàm occupaverat. Boherravius talem caſum narrabat auditoribus ſuis *(a)*. Chirurgus non infimæ notæ ad vitam revocavit brachium ab ictu baculi penè emortuum *(b)*. In operationibus Bubonoceles quid vulgarius quàm inteſtinum lividum aſpectuque fœdum, tamèn in proprias ſedes repoſitum, revaleſcere? Non minùs conſtat ex plurimis obſervationibus, ſolius vi naturæ partes ſphacelo ſideratas à vivis ſeparatas fuiſſe. Sic artus ab urenti frigore Gangrænâ correptos ſpontè ſeparari vident hyperboreæ Gentes. Sic homini bonæ temperiei in parte mediâ interna & inferiori brachii dextri vulnerato, brevì poſteà cubitus ſideratus apparuit, totaque pars interna brachii uſquè ad diſtantiam quatuor digitorum tranſverſorum ab axillâ nudata, cum aliis partibus corruptis ſeceſſeſſit *(c)*. Talia benè multa legere eſt apud innumeros auctores *(d)*. Quis poſt tot obſervationes deſperet, ſi arti vis naturæ uniatur, exoptandum finem attingi poſſe? Feret omne punctum, qui in his potiſſimum duobus ſedulò immorabitur: vel partem emorientem ad vitam revocare tentabit; vel ſi planè ſit curationis exſpes, conclamatam â ſincerâ reſcindet. In primo caſu duo indicantur: 1°. Operæ pretium eſt inflammationi obſtare, procùl amovendo quæcumque illam fovere poſſunt, v. g. corporum externorum, ſi quæ ſint, extractione, ſedando ſanguinis impetum, nimìs æſtuantem compeſcendo, debitam liquidis fluiditatem conciliando, exlegem ſolidorum tenſionem minuendo, partes tandèm conſtrictione ſuffocatas relaxando. 2°. Partes languidas refocillare & ferè extinctam in parte vim vitæ revocare opus eſt, humorumque ſtagnantium corruptio præcavenda. Hæc omnia præſtant, pro re natâ plùs aut minùs iteratæ ſanguinis miſſiones, diluentia interna, medicamenta antiphlogiſtica, non neglectis circùm fomentis modò emollientibus, modò ſpirituoſis & reſolventibus, modò tandèm partes quaſi conſtrictione ſtrangulatæ ſcalpello ſolventur. In altero caſu, ſi morbus ultimum gradum attigerit, Medicina ſpem vetat abjicere omnem. Tunc in eo totus cardo verſatur, ut pars emortua à vivâ ſeparetur. Mutuam autem cohæſionem diſrumpere nil efficaciùs valebit quàm inducta conterminis partibus ſuppuratio. Cùm enim ſuppuratio ſit inflammationis terminus præ gangrænâ exoptandus, eo ducere oportet viciniam partis ſideratæ. Si vigeat igitur inflammatio, prædictis auxiliis minuenda, aut ſi langueat, excitanda; tuncque juvant tonica, cardiaca, & mira præſtat internus Kinakinæ uſus.

(a) Va[n Sw]iet. Co[m]ment. in A[ph.] 338. p. 55

(b) La M[o]te, Tom. [I] p. 40.

(c) Duv[er]nai, *in* [Ac]*tis Acade*[m.] *Scient.* a[n.] 1702.

(d) V[...] Belloſte, [Chi]rurg. d'[Hô]pit. cap. [...] pag. 282. [La] Motte, T[om.] III. p. 36[...]

V.

AMPUTATIONEM determinavit ab omni ævo inducta opinio ſuccorum gangrenâ infectorum præſentia, pari labe vicinas partes immediatè infici. Sed vanum terrorem arguit deductum ex ipſius rei naturâ ratiocinium. Vitiatos & quantùmlibet pu-

tres ſuccos vicinis partibus gangrænam adducere quis putet, niſi in ſanas carnes irrepant, ſincerisque humoribus immiſceantur? At verò quî fiet? Si putridi ſucci datâ portâ foràs liberè diffluant, ut accidit naturæ beneficio, ſacrificationum ope, quarum tunc mirabilis effectus modo ad vivum uſque non producantur. Item ſi vigeant carnes vicinæ, & quaſi injectis catenis, vis eorum tonica omnem malo aditum præcludat. Tunc gangrænæ lèvis erit actio in partes vicinas, tunc graves eò recident minæ ut ſuppuratione excipienda enaſcatur inflammatio. Hujus beneficio magìs adhuc excitata partium vis tonica quâ pus extrorsùm pellitur, eo ipſo cum gangrænodeis omne vetabit commercium. Non jam putribus ſuccis labem intrò ferre licebit in partes quarum nullus dabitur contactus, ſicque æger tutus erit ab ulteriùs progredientis gangrænæ periculo. Nec dicant ex partis ſphacelo correptæ infeſto odore grave periculum aut ipſam mortem ægro imminere, dùm expectat tardè feſtinantem ſuppurationis operam. Cùm enim partes ſideratæ ſint vitæ prorsùs inutiles, imò noxiæ, nihil vetat partis conclamatæ portionem maximam ferro abſcindere: ſuperſtitem contegant lintea ſpiritu vini madida, ſicque evaneſcit periculum. Aſt objicient moram temporis elapſi, antequàm optata matureſcat ſuppuratio: ſed fruſtrà; ſi certiorem detur ex ipſâ morâ ſpem ſalutis concipere. Et reverâ quidèm, quæ priùs inculpata erat humorum craſis per morbi decurſum debuit vitiari, aut ſaltèm à recto paulùm deflectere & immutari ab atrocitate dolorum, ſomni & quietis defectu, febris excandeſcentiâ, diverſis tandèm morbi ſymptomatis & effectibus. Fruſtrà enim bonum ſperaveris operationis eventum, antequàm diætâ convenienti & analepticâ ſuæ reddantur humoribus dotes balſamicæ. Hæc omnia requiſita cùm præſtitit Medicus ſat citò operationem præcipit, Chirurgus tutiùs operatur, æger tandem confidentiùs neceſſariæ operationi ſeſe committit, & funeratæ ſuî ipſius parti ſuperſtes redditur.

Ergò quamdiù ſerpit Gangrana, etiàm à cauſis externis, amputatio non tentanda.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Alexander CEZAN.	*M. Carolus-Nicolaus d'*ESLON.	*M. Stephanus* POURFOUR DU PETIT.
M. Joannes-Baptiſta LANGLOIS.	*M. Andreas-Blaſius* PELÉE DE VALONCOURT, *Regiæ Societatis Agrariæ in Præfectura Pariſienſi Socius.*	*M. Paſchaſius* BORIE.
M. Henricus RAYMOND.	*M. Antonius-Joannes-Baptiſta-Maclovius* GUENET.	*M. Florentius-Carolus* BELLOT, *Profeſſor Regius.*

Proponebat Pariſiis JOANNES-BAPTISTA-EUGENIA DUMANGIN, Caſtro-Theodoricus, Doctor Medicus Biſuntinus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus. A. R. S. H. 1768. à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facult. Medic. Typographi, 1768.